

Valodas konsultācijas: elektroniskā datubāze

<https://www.valodaskonsultācijas.lv/lv/questions/716>

Jautājums

Vai priekšmeti ir **salīdzināmi** vai **salīdzinoši**?

Atbilde

Priekšmeti ir **salīdzināmi**.

Gan **salīdzinošs**, gan **salīdzināms** ir divdabji.

Divdabis ar **-ošs, -oša** – darāmās kārtas tagadnes divdabis nosauc priekšmeta stāvokli, kādā tas atrodas kādu laiku. Stāvoklis izpaužas kā verbāla pazīme runas laikā, tagadnē, piem., *lūstošs zars, plūstoša balss, jautājošs skatiens, dilstošs mēness* – tāds, kas patlaban *lūst, plūst, jautā, dilst*.

[..] Mūsdienu literārajā valodā ierobežojumi šo divdabju formu veidošanā transitivitātes [pārejošu un nepārejošu darbības vārdu sakarā] dēļ vairs nepastāv, tomēr ir ieteikumi tos pārāk bieži nelietot, jo divdabju izskaņā **-ošs, -oša** ir līdzskanis š, kas bojā valodas labskaņu.

Divdabji ar **-ams, -ama, -āms, -āma** – ciešamās kārtas tagadnes divdabji nosauc darbību vai stāvokli kā pazīmi, kas ir patstāvīga, būtiska. Piemēri: *izīrējama istaba, ēdama sēne* – tāds, kam piemīt pazīme – *izīrēt, ēst*. Kā ciešamās kārtas divdabjus tos biežāk lieto pasīva nozīmē, piem., *kopjams slimnieks, auklējams bērns, lasāmā grāmata*.

Par vārdu **salīdzināms** jaunākajā – „Mūsdienu latviešu valodas vārdnīcā” – atrodama šāda informācija (līdzīgi vārds skaidrots arī iepriekš izdotajā „Latviešu literārās valodas vārdnīcā”) :

salīdzināms -ais, **salīdzināma** -ā, divd. īp. nozīmē; **salīdzināmi** apst. Saistīts ar savstarpējā sakara noskaidrošanu starp parādībām. *Salīdzināmais spektrs. Salīdzināmie paraugi. Salīdzināmā metode. Baltu valodu salīdzināmā pētišana. Salīdzināmā filoloģija. Salīdzināmā pakāpe* val. – gramatiska kategorija, kas atspoguļo īpašības salīdzinājumu, gradāciju.

Avoti

Paegle, Dz. *Latviešu literārās valodas morfoloģija*. I daļa. Rīga : Zinātne, 2003, 141., 145. lpp.

[Mūsdienu latviešu valodas vārdnīca: salīdzināms](#)

|

